

CKO JAARVERSLAG 2022

Amsterdam, 25 mei 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	CKO en samenvatting werkzaamheden	5
3.	Toelichting op de werkzaamheden CKO	6
4.	Samenvatting bevindingen en aanbevelingen	8
5.	Bijlage met begrippen en afkortingen	9

1. Inleiding

1.1. Aanleiding verslag

Op grond van artikel 17, lid 1 van het Reglement Kwaliteitsonderzoek NO-REA (RKON) dient het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) jaarlijks aan het Bestuur verslag uit te brengen omtrent zijn werkzaamheden, waaronder een geanonimiseerd overzicht van de onderzoeken. Dit document bevat het verslag van het CKO over het jaar 2022.

Het verslag heeft mede tot doel gevolg te geven aan het gestelde in artikel 17, lid 2 van het RKON. Hierin is bepaald dat het Bestuur op basis van dit verslag de leden informeert over de werkzaamheden van het CKO en geaggregeerde en geanonimiseerde uitkomsten van de onderzoeken.

1.2. Achtergrond kwaliteitsonderzoeken

Op grond van de Statuten (art. 3.1) bevordert NOREA de kwaliteit van de beroepsuitoefening door de leden, voor zover deze beroepsuitoefening binnen het vakgebied, IT-auditing, valt of daaraan raakt. Eén van de middelen die NOREA daartoe volgens de Statuten (art. 4.1.c.) aanwendt is het stellen van regels in de vorm van reglementen, richtlijnen en besluiten over, onder meer, het gedrag en de beroepsuitoefening.

De IT-auditor, en daarmee de IT-auditorganisatie waarin de IT-auditor werkzaam is, moet om tot kwalitatief hoogwaardige diensten te komen, beschikken over een effectief stelsel van kwaliteitsbeheersing zoals vastgelegd in het Reglement Kwaliteitsbeheersing NOREA (RKBN). Het RKBN vormt daarmee de basis van het toetsingskader voor het uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken. Deze kwaliteitsonderzoeken zijn uitgewerkt in het RKON.

NOREA acht, naast de kwaliteitsbevorderende maatregelen voor de uitvoering van opdrachten, een effectief onderzoek naar de naleving van de vigerende normen voor de beroepsuitoefening door IT-auditors, als sluitstuk van het streven naar kwaliteitsbevordering, van belang. Het kwaliteitsonderzoek wordt namens CKO/NOREA uitgevoerd door onafhankelijke collega-IT-auditors met inachtneming van in Nederland algemeen aanvaarde normen en de internationale regelgeving zoals die is uitgevaardigd door de International Federation of Accountants (IFAC).

1.3. Doelstelling kwaliteitsonderzoeken

De kwaliteitsonderzoeken hebben tot doel het vaststellen dat het door de IT-auditorganisatie gehanteerde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen voldoet aan het RKBN, de Statuten, Reglementen en Richtlijnen van NOREA.

1.4. Reikwijdte kwaliteitsonderzoeken

Het onderzoek richt zich op de door de IT-auditorganisatie verrichte professionele diensten die betrekking hebben op assurance en advies, waarbij gedurende de eerste cyclus van onderzoeksactiviteiten (2013–2018) de nadruk is gelegd op de assurance-opdrachten. Door het bestuur is in december 2018 voorgesteld om met ingang van 2019 ook adviesopdrachten daadwerkelijk in het kwaliteitsonderzoek te betrekken. Daarbij ligt de nadruk van het onderzoek op de ‘organisatorische randvoorwaarden’ van de opdracht zoals het kwaliteitshandboek, de opdrachtbevestiging en de eisen die aan de rapportage en documentatie worden gesteld. Ook wordt daarbij gelet op het risico van ‘onbedoelde assurance’ door foutief gebruik van termen als zekerheid, controle, oordeel, conclusie, review, audit, etc. in de rapportage.

Door het College Kwaliteitsonderzoek is in 2020 aan het NOREA-bestuur voorgesteld om het Reglement Kwaliteitsonderzoek (RKON) in één opzicht te wijzigen: In artikel 3.1 staat dat artikel staat: 'Het onderzoek naar de werking van het stelsel richt zich op assurance-opdrachten'. Voorgesteld is om dat te wijzigen in: 'Het onderzoek naar de werking van het stelsel richt zich op professionele diensten', waardoor de werking van het stelsel ook in relatie tot andere professionele diensten, zoals adviesopdrachten, kan worden beoordeeld. Met dit voorstel is door de ledenvergadering op 10 december 2020 ingestemd. De wijziging geldt met ingang van 2021.

2. CKO en samenvatting werkzaamheden

2.1. Taakstelling CKO

Het CKO is conform het gestelde in artikel 5 lid 2 RKON belast met de uitvoering van de kwaliteitsonderzoeken.

2.2. Samenvatting werkzaamheden

De werkzaamheden waren in het verslagjaar vooral gericht op:

- De selectie van de te onderzoeken organisaties, begeleiding en review de lopende onderzoeken, de voortgang, bevindingen, conclusies en (concept-)rapporten in dat verband, waarbij ook afstemming plaatsvindt over de weging en oordeelsvorming inzake de bevindingen en/of aanbevelingen.
- Overleg over de bevindingen en conclusies n.a.v. de herbeoordeling van de accreditatieovereenkomsten met het Instituut van Internal Auditors (IIA.nl) en het Samenwerkingsverband Kwaliteitsonderzoek Overheidsaccountants (KOA);
- De voorbereiding en deelname aan de gezamenlijke bijeenkomst van het College Kwaliteitsonderzoek met de onderzoekers op 19 april 2022, waarbij de ervaringen en bevindingen zijn gedeeld en enkele aandachtspunten zijn vastgesteld die in nader overleg met de Commissie Beroepsregels zijn of worden afgewikkeld;
- In dat verband is ook kennis genomen van een eerste globale impactanalyse, die door de Commissie Beroepsregels is gemaakt met betrekking tot de mogelijke invoering van de nieuwe internationale kwaliteitsstandaard ISQM1 en -2.

Het CKO heeft in de verslagperiode vier maal vergaderd.

2.3. Samenstelling CKO

De samenstelling van het College Kwaliteitsonderzoek is in 2022 gewijzigd. In verband met het Rooster van Aftreden zijn P. Galjaard RE, drs. K.H.G.J.M. Ho RE RA en mr. drs. J. Roodnat RE RA afgetreden. Ook J.C. Boer RE is wegens pensioen teruggetreden. Voorzitter drs. J. Boukens RE zal het voorzitterschap per 2023 overdragen aan J. van Beek RE RA.

De samenstelling per 31-12-2022 was:

- drs. J. Boukens RE (voorzitter)
- J.J. van Beek RE RA
- drs. M.A. Bongers RE RA CIA CISA CFE RFA CBM (vice-voorzitter)
- drs. V.J.M. Emmen RE RO EMIA
- R.H.M. Hakvoort RE MSc CISA CISSP
- H.J. Land RE RA MSc CISA

- mevr. drs. M.R. Pauw RE (linking-pin bestuur)
- E. Rosier RE RA CISA
- R. Zwartjes RE

3. Toelichting op de werkzaamheden CKO

In dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting gegeven op de activiteiten die in de verslagperiode zijn ontplooid.

3.1. Geaccrediteerde beroepsorganisaties

Met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) is in 2015 af-gestemd op welke wijze invulling gegeven moet worden aan artikel 4.2 van het Reglement Kwaliteitsonderzoek, waarin de mogelijkheid wordt geboden om gebruik te maken van kwaliteitsonderzoek door andere door NOREA erkende beroepsorganisaties. De uitvoering van kwaliteitsonderzoek van accountantsorganisaties met betrekking tot IT-assuranceopdrachten, anders dan jaarrekeningcontrole, wordt op grond van de afspraak met NBA in de NOREA-selectie van uit te voeren onderzoeken betrokken.

Naar aanleiding van het onderzoek naar de hernieuwde accreditatie van het Instituut van Interne Auditors (IIA.nl) en de gemaakte afspraken hebben we geconcludeerd dat het IIA relatief weinig kwaliteitsonderzoeken uitvoert waarbij de NOREA-normen in scope zijn ondanks dat bij haar leden RE's werkzaam zijn. Op dit moment worden gesprekken gevoerd met het IIA om dit aantal zodanig te vergroten dat NOREA ervan uit mag gaan dat de leden van het IIA waar RE's werkzaam zijn, worden getoetst tegen de Norea-normen. In 2022 heeft het IIA 9 leden mede namens NOREA onderzocht, in 2021 waren dat er 13.

Met het Samenwerkingsverband Kwaliteitsonderzoek Overheidsaccountants (KOA) bestaat sinds 2016 eveneens een accreditatieovereenkomst voor de uitvoering van kwaliteitsonderzoeken waarbij de RE's in overheidsdienst worden betrokken. In dat verband heeft in 2022 een herbeoordeling plaatsgevonden die op grond van een positieve conclusie aanleiding is geweest om de accreditatieovereenkomst te verlengen.

Door de KOA zijn in 2022 vier organisaties, mede namens NOREA, onderzocht.

3.2. Uitgevoerde CKO onderzoeken

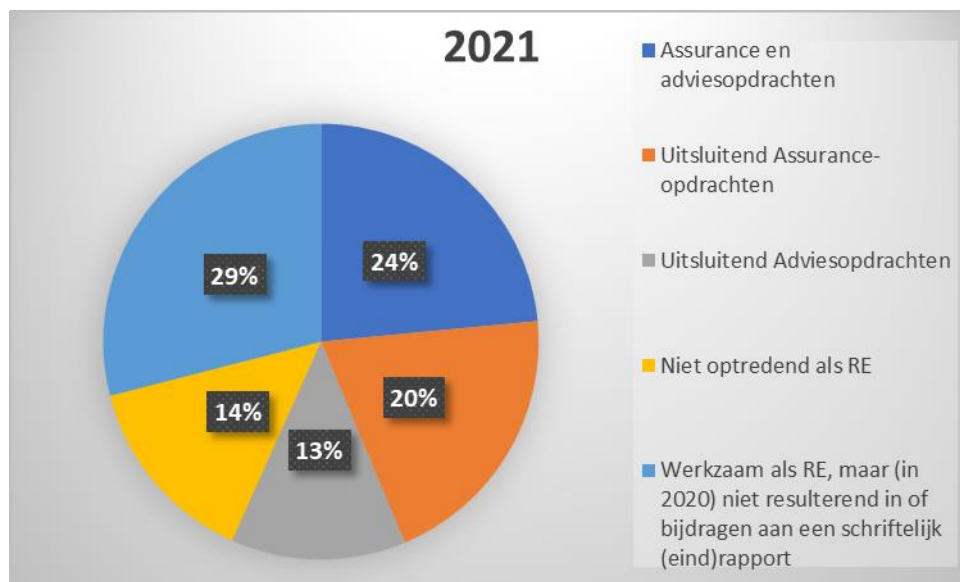
In 2022 zijn 8 organisaties aangeschreven voor de uitvoering van een nieuw of herhaald onderzoek, terwijl nog drie onderzoeken uit 2021 'onder handen'

waren. Daarnaast is aan 20 organisaties of personen verzocht om een self-assessment in te vullen op basis waarvan het College Kwaliteitsonderzoek (CKO) in 3 gevallen eveneens tot een aanschrijving voor daadwerkelijk onderzoek heeft besloten. Negen onderzoeken zijn afgerond in 2022 (bij de betreffende organisaties waren in totaal 61 RE's werkzaam).

De aanschrijving ten behoeve van het onderzoek is deels gebaseerd op de jaarlijkse uitvraag naar de werkzaamheden in het voorgaande jaar (2021), die in april 2022 is verzonden. De leden kunnen daarbij (combinaties van) opdrachten aangeven. Daaruit resulteert de volgende verdeling van de door RE's uitgevoerde werkzaamheden:

- Niet optredend als RE: 14,3%
- Assurance- en adviesopdrachten: 23,5%
- Uitsluitend assurance-opdrachten: 20,2%
- Uitsluitend advies-opdrachten: 13,0%
- Werkzaam als RE, maar (in 2020) niet resulterend in of bijdragen aan een schriftelijk (eind)rapport: 29,0%

Figuur 1: Verdeling werkzaamheden RE's n.a.v. uitvraag:

3.3. Baten en lasten kwaliteitsonderzoek 2022:

Rekening houdend met overloop door nog onderhanden toetsingen zijn in de jaarrekening 2022 de volgende baten en lasten opgenomen:

- gefactureerde onderzoeken € 29.625,-

- kosten kwaliteitsonderzoekers € 25.938,-
- kosten aansprakelijkheidsverzekering € 4.621,-
- kosten abonnement clientonline.nl € 2.794,-

4. Conclusies en aanbevelingen n.a.v. onderzoeken 2022

Voor de 9 onderzoeken die in 2022 zijn afgerond geldt dat alle organisaties voldoen aan het RKBN en de overige voor het kwaliteitsonderzoek relevante (delen van de) Statuten, Reglementen en Richtlijnen van NOREA.

Wel zijn enkele aanbevelingen geformuleerd naar aanleiding van de onderzoeken. Deze hadden onder meer betrekking op:

- Documenteren van de gedragslijnen en procedures rondom het uitvoeren van een OKB en deze integraal onderdeel te maken van het kwaliteitsstelsel/het Handboek Kwaliteit. Tevens aanbevolen om de toepassingscriteria ondubbelzinnig te spreken van “OKB” als dat wordt bedoeld.
- Een dossier maakt in de opdrachtovereenkomst melding van de toepasseljkheid van Richtlijn 3000. De finale rapportage bevat echter niet de voorgeschreven basiselementen van een assurancerapport. Daarmee is de rapportage niet volledig in lijn met Richtlijn 3000. Derhalve aanbevolen om dat wel op consistente wijze te doen
- De review op de uitgevoerde controlewerkzaamheden door de eindverantwoordelijke IT-auditor zichtbaar vast te leggen in een werkdocument/programma, zodat de audittrail hierop kan worden gevolgd.

5. Bijlage met begrippen en afkortingen

- **Advies:**
een besluitvormende mening over een of meer elementen of aspecten in de toekomst (ontleend aan 'Studie Adviesdiensten' – januari 2012).
- **Adviesdienst/-opdracht:**
de werkzaamheden die benodigd zijn om een advies te formuleren en te uiten (ontleend aan 'Studie Adviesdiensten' – januari 2012).
- **Assurance-opdracht:**
de opdracht waarbij een IT-auditor een conclusie formuleert die is bedoeld om het vertrouwen van beoogde gebruikers, niet zijnde de partij die zich verantwoordt, in de uitkomst van een evaluatie of de toetsing van het object van onderzoek ten opzichte van de toetsingsnormen te versterken.
- **IT-auditor:**
de Register EDP-auditor (RE), ingeschreven in het register van NOREA.
- **IT-auditorganisatie:**
de organisatorische eenheid waarbinnen één of meer IT-auditors op grond van een onderzoek met betrekking tot de situatie ten aanzien van de informatietechnologie een oordeel of advies geven.
- **Professionele dienst:**
de werkzaamheden die een IT-auditor uitvoert binnen een IT-auditorganisatie, waarvoor IT-auditdeskundigheid en deskundigheid op aanverwante terreinen is vereist.

Afkortingen

- CKO College Kwaliteitsonderzoek
- IIA NL Instituut Internal Auditors Nederland
- KOA Samenwerkingsverband Kwaliteitsonderzoek Overheidsauditors
- RKBN Reglement Kwaliteitsbeheersing NOREA
- RKON Reglement Kwaliteitsonderzoek NOREA